

**SECTION 6. ADMINISTRATIVE LAW
AND PROCEDURE. FINANCE LAW.
INFORMATION LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-17>

**SOURCES OF ENSURING THE EXPANSION
OF THE AVAILABILITY OF MEDICAL CARE
IN THE PERIOD OF POST-WAR RECOVERY
AND RECONSTRUCTION OF UKRAINE**

**ДЖЕРЕЛА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПНОСТІ
МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ**

Bilan S. Yu.

recipient

*Scientific Research Institute
of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Білан С. Ю.

здобувач

*Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Сьогодні складно спрогнозувати дату закінчення воєнних дій, але без сумніву, що за підтримки світу Україна неодмінно здобуде перемогу і збереже свою незалежність. Тому вже сьогодні потрібно думати про повоєнне відновлення України, створення умов для повернення наших громадян в Україну, повернення медичних працівників, покращення демографічної ситуації в країні, збереження і зміцнення здоров'я населення, яке постраждало від війни. Тому питання доступності медичної допомоги у період післявоєнного відновлення та відбудови країни буде стояти гостро на порядку денному формування політики у сфері охорони здоров'я.

Урядом у 2022 році було презентовано План відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022–2032 роки [1], який розроблений Національною радою з відновлення України від наслідків війни, яка створена відповідно до Указу Президента від 21 квітня 2022 року № 266/2022, проте він так і залишився на рівні проекту. Пріоритети 2–4 вказаного проекту спрямовані

на забезпечення фінансової (забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я), територіальної (відновлення та трансформація мережі закладів охорони здоров'я) та особистої (посилення медичних послуг для задоволення особливих потреб людей (включаючи ВПО, ветеранів війни)) доступності медичної допомоги.

Будівництво нових і відновлення пошкоджених лікарень, на нашу думку, є одним з найважливіших завдань післявоєнного відновлення і забезпечення територіальної доступності медичної допомоги.

Важливим кроком для відбудови закладів охорони здоров'я має стати інструмент державно-приватного партнерства. Європейська комісія пропонує розділяти форми публічно-приватного партнерства інституційного та до-говірнього характеру. Інституційна форма передбачає створення спільної компанії зі змішаним публічно-приватним капіталом або перехід під приватний контроль вже функціонуючої юридичної особи публічного права. Партнерство договірного характеру між учасниками публічного та приватного секторів базується виключно на укладанні договорів [2]. ВООЗ також рекомендує Україні застосування цієї форми для відновлення закладів охорони здоров'я [3]. МОЗ свого часу випустило Методичні рекомендації для державних та комунальних закладів охорони здоров'я для працівників органів управління у сфері охорони здоров'я для впровадження проєктів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я [4]. Впровадження державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я дозволить модернізувати її, залучити додаткові інвестиції на повне відновлення галузі та підвищення якості медичних послуг.

Наступним доволі болючим питанням є забезпечення фінансової доступності медичної допомоги адже коштів на охорону здоров'я завжди не вистачає, а в період післявоєнного відновлення системи охорони здоров'я, враховуючи нанесену війною шкоду фізичному та психічному здоров'ю населення, це питання буде доволі гострим. Тому якщо в період війни важливим є перегляд існуючих пакетів медичних послуг, то в період післявоєнного відновлення на перший план виходитиме питання реформування в цілому системи фінансування медичних послуг, а саме створення середовища для залучення приватного сектору до фінансування та надання послуг у сфері охорони здоров'я та збільшення обсягу фінансування системи охорони здоров'я за рахунок недержавних джерел та обов'язково проводити дослідження рівня неформальних платежів у сфері охорони здоров'я. Живати заходів щодо їх мінімізації.

Необхідна розробка і прийняття нормативно-правових актів, які б врегулювали питання про впровадження механізмів залучення недержавних коштів до фінансування заходів з охорони здоров'я. З. М. Топорецька детально досліджувала зарубіжний досвід додаткового фінансування соціально важливих цілей, у тому числі і охорони здоров'я, завдяки діяльності операторів лотерей. Зокрема, такий досвід є майже у всіх країнах Європи [5, с. 44].

В Україні свого часу був досвід фінансування за рахунок лотерей заходів у сфері охорони здоров'я, зокрема, У 2013–2014 рр. всі відрахування від лотерейної діяльності спрямовувались до спеціального фонду Державного бюджету України та використовувались на фінансування державних об'єктів олімпійської підготовки, лікування дітей, хворих на онкологічні та онкогематологічні захворювання, на фінансування культури та спорту (п. 8 ст. 15 Закону) [6].

Вважаємо, що цей приклад сьогодні повинен бути використаний в Україні і поширений не лише а лотереї, але й на інші види діяльності, які несуть суспільству певну шкоду. Таким чином реалізується соціальна відповідальність приватного бізнесу, який займається шкідливими для суспільства види діяльності, але платить підвищені податки чи інші додаткові відрахування як компенсацію суспільству за шкідливу діяльність. Сьогодні в Україні багато робіт присвячені цим питанням, наприклад, З. М. Топорецька вказує про важливість лікування ігроманії та підтримки гравців в азартні ігри [7, с. 168; 8, с. 211], В. М. Важинський та М. А. Погорецький вказують про важливість такої підвищеної відповідальності для інвестиційних проєктів, які несуть небезпеку для суспільства так зване «відповідальне ведення бізнесу» [9–12].

В науковій літературі такі види діяльності ще називають антиблагом. Антиблаго (або ж недостойне благо) – товари або послуги, що не є корисними для споживача. До антиблаг належать: алкогольні напої; тютюнові вироби; наркотичні речовини; друковані видання, аудіо- та відеоматеріали, що пропагують насильство, расову нетерпимість, а також матеріали еротичного та порнографічного характеру; комп'ютерні та азартні ігри; послуги ринку сексіндустрії тощо [13, с. 212].

Без сумніву, що після закінчення війни ринок антиблаг буде розвиватись, адже він завжди приносить великі прибутки їх власникам. Тому важливо, щоб держава стягувала підвищені податки або додаткову підвищену плату за ліцензії на здійснення діяльності, пов'язаної з такими антиблагами, а ці кошти спрямовувала на

забезпечення доступності медичної допомоги для населення. До цих видів діяльності ми відносимо гральний бізнес, лотереї, виробництво та продаж алкогольних та тютюнових виробів, солодких газованих напоїв.

Література:

1. План відновлення системи охорони здоров'я України від наслідків війни на 2022–2032 роки. URL: https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/21-07-2022-Draft-Ukraine%20HC%20System%20Recovery%20Plan-2022-2032_UKR.pdf
2. Green Paper on Public-Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions. COM, Brussels. 2004. 327 final. 22 p. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004DC0327>
3. Public-Private Partnerships for Health Care Infrastructure and Services: Considerations for Policy Makers in Ukraine. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. 2022. 38 p.
4. Методичні рекомендації для державних та комунальних закладів охорони здоров'я для працівників органів управління у сфері охорони здоров'я для впровадження проєктів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/1/7840-1234567890.pdf>
5. Топорецька З. М. Лотереї: 50 питань і відповідей : наук.-практ. вид. ; за наук. ред. д. ю.н., проф. М. А. Погорецького. Київ : Алерта, 2019. 222 с.
6. Закон України «Про державні лотереї в Україні» від 06.09.2012 року № 5204-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5204-17>
7. Топорецька З. М. Соціальна функція в системі функцій публічного управління гральним бізнесом. *Приватно-правові механізми захисту прав людини* : матеріали міжкафедрального науково-теоретичного круглого столу, (Київ, 10 грудня 2021 року). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 168–171.
8. Топорецька З. М. Зарубіжний досвід реалізації соціальної функції публічного управління гральним бізнесом. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 2. С. 211–216.

9. Важинський В. М. Адміністративно-правова охорона суспільних інтересів в діяльності інституційних інвесторів: теорія та практика : монографія. Київ : Алерта, 2024. 218 с.

10. Важинський В. М. Охорона суспільних цінностей у сфері інвестиційної діяльності: теоретичний аспект. *Вісник кримінального судочинства*. 2022. № 3–4. С. 113–123. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2022.3-4/113-123>.

11. Volodymyr Vazhynskyi, Mykola Pohoretskyi, Zoriana Toporetska Responsible business by institutional investors as the main means of preventing violations of the public interests of sitizen-investors. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 10 No. 1 (2024). P. 20–29. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-1-20-29>

12. Топорецька З. М., Важинський В. М. Щодо розуміння поняття «відповідальне ведення бізнесу» та його значення для охорони суспільних інтересів в адміністративному праві. *International scientific conference «Development trends in legal science and education of Ukraine in the context of European integration»*: conference proceedings (November 1–2, 2023. Czestochowa, the Republic of Poland). Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. P. 156–159. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-40>

13. Петрущак Б. Теоретичні аспекти категорії «антиблаго». *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2008. № 40. С. 210–214. С. 212.